

OPONENTSKÝ POSUDEK DIZERTAČNÍ PRÁCE

Dizertační práce: Specifika železniční a silniční dopravy z hlediska pozitivních externalit a metody jejich oceňování

Autor: Jakub Hašek

Oponent: Doc. Ing. Zdeněk Říha, Ph.D.

Předložená dizertační práce se věnuje nesmírně aktuálnímu tématu – pozitivním externalitám dopravy. To v době, kdy jsou ze všech stran zmiňovány především negativní dopady dopravy (zejména silniční) na životní prostředí, zdraví obyvatel a kvalitu života obecně. Pozitivní externality jsou zmiňovány buď okrajově, nebo vůbec.

Už v úvodní kapitole často zmiňovaná a také hojně využívaná metoda CBA není ideální metodou pro takové hodnocení. Jak sám autor správně zmiňuje, „*Nevýhodou CBA je, že dává prostor zájmovým skupinám pro manipulaci se vstupy a výstupy. Často také bývá zpochybňována relevantnost vstupů nebo nezahrnutí důležitých nákladových aspektů. Naopak dobře myšlené, smysluplné a udržitelné dopravní projekty mohou narazit na nekompletní nebo nesprávně provedenou analýzu přínosů projektů, které by jinak mohly pozitivně ovlivnit rozhodovací proces*“. Zároveň je třeba zdůraznit (a autor to v dizertační práci zmiňuje), že největším problémem hodnocení externalit je jejich kvantifikace. Použití exaktních metod je jistě přínosné, ale neměl by být zastírán fakt, že jde mnohdy o přesné výpočty na základě nepřesných nebo nejistých vstupů.

K úvodní kapitole mám snad jen dvě připomínky – věnuje se zejména osobní dopravě, nicméně pozornost by zasloužila i doprava nákladní (v modelových příkladech je pozornost zaměřena jen na osobní dopravu). Zároveň by si téma zasloužilo hlubší analýzu z hlediska ekonomické teorie a mohly být zmíněny i jiné pohledy na vztah mezi lidskou činností a životním prostředím.

Dále jsou v práci zmíněny cíle a metody oceňování externích nákladů. Cíle považuji za jasné a správně vymezené, výčet metod za kompletní. Zároveň je důležité vnímat u všech metod jejich nedostatky, což autor poměrně přesně popisuje. Dále se budu věnovat hodnocení čtvrté kapitoly a to dle jednotlivých kapitol:

4.1 Modelové relace a výpočet WTP a WTA

Otázky v dotazníku považuji za přehledné, počet respondentů za dostatečný. Snad jen není v dotazníku zmíněna možnost vykonávat práci ve vlaku, což se pomalu stává standardem alespoň na větší vzdálenosti a může to být důvod k vyššímu využívání železnice a zároveň ke snižování nákladů času např. na dojíždění do práce. Přesto bych této kapitole vytkl nedostatečnou interpretaci výsledků. Bylo by vhodné se na to zaměřit při obhajobě dizertační práce.

4.2 Vliv blízkosti dopravní infrastruktury na cenu nemovitostí

Použití hedonické metody je logické – dopravní infrastruktura a její dosažitelnost nesporně ovlivňuje cenu nemovitostí. Je však samozřejmě otázkou, do jaké míry, resp. jaké jsou jiné faktory na ceny bytů. Autorovi práce vychází vztah mezi cenou bytů a vzdáleností železniční stanice a autobusového nádraží v Pardubicích, které se nachází v centru (resp. blízko centra). Bydlení v centru města ale přináší i jiné výhody, které ale nejsou v práci zmíněny (obecně vyšší dostupnost obchodů a služeb). Zároveň je korelace hodnocena jako velmi slabá („*Faktor blízkosti zastávek MHD se na ceně bytů v Pardubicích podílí průměrně 0,46 %. Faktor blízkosti hlavní železniční stanice se na ceně bytů v Pardubicích podílí průměrně 2,92 %.*“ – citace str. 87). Je tedy tento závěr opravdu tak přesvědčivý?

4.3 Přínosy z výstavby dopravní infrastruktury

V této kapitole jsou přínosy z dopravní infrastruktury hodnoceny Saatyho metodou. K vlastním výpočtům a použití Saatyho metody nemám připomínky. Otázkou nicméně je, jak vhodné je využití této metody, která v tomto případě hodnotí budoucí stav (jak autor píše na str. 99: „... *při realizaci zbývajících úseku dálnice D11 se otvírá nemalý potenciál pro autobusové dopravce na této relaci.*“). Od práce tohoto typu nicméně očekávám hodnocení již současných (existujících) pozitivních externalit.

4.4 Přínosy ze zlepšení kvality veřejné dopravy

Poslední kapitola se věnuje problému vnímané kvality dopravy. Tato kapitola je zpracována přehledně, závěry jsou jasně formulovány a nemám k ní připomínky.

Předloženou dizertační práci hodnotím velmi dobře. Je na ní znát, že autor píše o tématu, kterému se se zájmem věnoval. Zároveň vysoce hodnotím samotný výběr tématu, kterému se autor věnoval. Z formálního hlediska jsem nenašel žádné závažné nedostatky. Zároveň budu rád, když se autor v rámci obhajoby vyjádří k otázkám, které jsou uvedeny v posudku, a k nim přidávám ještě jednu:

Za druhy dopravy, u kterých se uvádí nejvyšší negativní externality, je považována individuální automobilová a silniční nákladní doprava. Nalezneme ale i zde pozitivní externality? Budu velmi rád, když se k tomu během obhajoby dizertační práce rozvine diskuze.

Dizertační práci doporučuji k obhajobě,

V Praze 7. 3. 2019

Doc. Ing. Zdeněk Říha, Ph.D.